

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка**

**Факультет оркестрових інструментів
Кафедра духових та ударних інструментів**

Шаравара Олександр Васильович

**«Форми, методи та специфіка викладання гри на кларнеті у дитячих
музичних школах в умовах дистанційного навчання»**

Спеціальність 025 – Музичне мистецтво
Профілізація – кларнет

Бакалаврська робота

Науковий керівник –
Вар'янюк Олег Іванович
канд. мист., ст. викладач
кафедри духових та ударних інструментів

Рецензент –
Борецький Василь Ярославович
старший викладач
кафедри духових та ударних інструментів

Львів – 2021

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКОЛАХ	
1.1 Кларнет як духовий інструмент та особливості гри на ньому.....	6
1.2 Форми дистанційного навчання.....	8
РОЗДІЛ 2. ПОРАДИ ВИКЛАДАННЯ ГРИ НА КЛАРНЕТІ У ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
2.1 Поради для організації робочого процесу.....	12
2.2 Проблематика дистанційного навчання.....	16
ВИСНОВКИ	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	22

ВСТУП

Актуальність. Методика навчання гри на кларнеті є частиною музичної педагогіки. Беручи до уваги непередбачувані ситуації, які виникають в повсякденному житті – пандемії, конфлікти міждержавного рівня, освітній процес потребує інноваційних рішень. Сферу музичної освіти не оминули подібні зміни, на даному етапі широко використовуються форми віддаленого доступу у освітньому процесі, зокрема, дистанційне навчання гри на кларнеті, що і сформувало актуальність даного дослідження.

На основі аналізу і узагальнення досвіду кращих вітчизняних і зарубіжних педагогів-музикантів і виконавців, методика вивчає закономірності і прийоми індивідуального навчання.

Методика навчання на духових інструментах, мабуть, сама «молода» серед інших музичних, вона формувалась і розвивалася поступово. Кожне покоління музикантів внесло свою лепту в її розвиток.

За останні кілька років науково-теоретичний актив духовиків поповнився великою кількістю наукових розвідок, створених педагогами різних музичних вузів, робіт, які серйозно розглядають окремі проблеми виконавства на духових інструментах.

Наявність солідної теоретичної бази дозволяє підняти рівень викладання методики навчання гри на духових інструментах на новий якісний щабель. Науково-педагогічні та науково-методичні розвідки вітчизняних і зарубіжних дослідників засвідчують той факт, що введення інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес стало невід'ємною частиною мистецької освіти.

У вітчизняній науці дослідження проблеми розроблення і використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) та мультимедійних технологій у музичній освіті представлені в працях О. Чайковської, Г. Александрової та ін., які наголошують на тому, що специфічні властивості мультимедіа надають можливість унаочнення, роблять доступним складний

матеріал, посилюють емоційний вплив, інтенсифікують роботу учнів тощо (Чайковська & Александрова, 2013). [3]

Бакалаврська робота присвячена вивченню основних елементів викладання гри на кларнеті в дистанційному форматі, який почав широко використовуватися в Україні після поширення COVID-19, дослідженню форм та специфіки реалізації такого навчального процесу.

Таким чином, виходячи із вище наведених аспектів, можна сформулювати мету, об'єкт та предмет дослідження, а також виокремити завдання, які доведеться вирішити у процесі написання даної роботи.

Мета - дослідження специфіки викладання гри на кларнеті у дитячих музичних школах та школах мистецтв, методи організації навчального процесу, його форми викладання в умовах дистанційного навчання.

Об'єкт – викладання гри на кларнеті у дитячих музичних школах в умовах дистанційного навчання.

Предмет - форми, методи та специфіка викладання гри на кларнеті у дитячих музичних школах в умовах дистанційного навчання.

Для досягнення мети варто вирішити такі **завдання**:

1. Розглянути кларнет як духовий інструмент та виокремити особливості гри на ньому.
2. Провести дослідження організації дистанційного навчання в музичних школах.
3. Виокремити особливості такого навчального процесу.
4. Розглянути форми та методики організації викладання гри на кларнеті в умовах дистанційного навчання.
5. Розробити рекомендації для поліпшення навчального процесу з гри на кларнеті в режимі онлайн.
6. Підвести підсумки.

При написанні дипломної роботи було використано наступні **методи наукового пізнання** – синтезу, аналізу та порівняння, спостереження.

Практичне значення роботи полягає у систематизації результатів досліджень, присвячених обраній тематиці для їх подальшого опрацювання студентами, які навчаються на кафедрі духових інструментів.

Структура роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаної літератури.

Список використаної літератури містить 15 позицій.

РОЗДІЛ 1

ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКОЛАХ.

1.1 Кларнет як духовий інструмент та особливості гри на ньому

Кларнет - дерев'яний духовий інструмент з одинарною тростиною, широким звуковим діапазоном і м'яким тембром. Може виступати як в якості сольного інструменту, так і в складі оркестру або ансамблю. Кларнет може бути використаний в творах будь-яких музичних жанрів. Поява кларнета припадає на рубіж XVII-XVIII століть.

Музичний інструмент було винайдено Йоганном Крістофом Деннером - майстром, який спеціалізувався на виготовленні дерев'яних духових інструментів. Займаючись удосконаленням старовинного французького шалюмо, майстер прийшов до створення нового музичного інструменту з більш широким діапазоном.

Переломним моментом стала поява клапана, який полегшував виконавцю перехід у другу октаву. В подальшому вже різні інструментальні майстри Європи почали вдосконалювати принципово новий інструмент – кларнет. Конструктивні пошуки покращення кларнета продовжувалися і в XIX столітті: професор Паризької консерваторії Гіацинт Клозе (1808-1880) і музичний майстер Луї-Огюст Буффе (1816-1884) успішно пристосували до кларнету систему кільцевих клапанів, винайдену флейтистом Мюнхенської Придворної капели Теобальдом Бемом (1794-1881), яка спочатку застосовувалася лише на флейті. Ця модель інструмента отримала назву «кларнет Бема» або «французький кларнет». Серед інших видатних майстрів, які взяли участь у подальшому вдосконаленні конструкції кларнета, можна назвати Адольфа Сакса (1814-1894) (винахідника саксофона і широкомензурних мідних духових інструментів) та Ежена Альбера (1864-1932). У Німеччині й Австрії набули поширення так

звані «німецькі» і «австрійські» моделі кларнета, що ведуть своє походження від інструменту з системою клапанів, яка була сконструйована Івном Мюллером та Йоганном Георгом Оттенштайнером (1815—1879) спільно з кларнетистом Карлом Берманом (1821-1876), який є автором «Школи гри на кларнеті» для цієї системи.

Кларнет як і всі музичні інструменти має свої особливості гри. Однією з них - є правильна постановка губного апарату, яка є дуже специфічною. Формування губного апарату в дитини проходить поступово, викладач дуже пильно має фіксувати кожну помилку, яку може допустити учень, наприклад: надування щік, неправильне формування кругового м'язу рота. Ці помилки призводять до проблем зі строем, «плаваючої» інтонації та недостатньої витримки. Завдання педагога якомога краще пояснити поняття постановки амбушуру; якщо учень, навчаючись в музичній школі, не зрозуміє як його правильно формувати, він буде мати набагато менші шанси стати хорошим музикантом, ніж його ровесники.

Майбутній виконавець навчаючись гри на кларнеті має відчутти та зрозуміти одне з базових понять - «виконавське дихання». Для його опанування викладач вкладає дуже багато зусиль, демонструючи різні вправи та виконуючи їх з учнем. У процесі становлення правильного дихання також важливо слідкувати за кожним рухом школяра та звертати особливу увагу на неправильні дії з його сторони, оскільки згодом їх дуже важко подолати.

Також при грі на кларнеті учень має вільно і спокійно себе почувати. Це дуже розповсюджена помилка особливо у початкових класах. Зазвичай діти беручи кларнет вперше, вважають що грати на духовому інструменті досить важко. Завдання педагога полягає у демонструванні вільної постановки. Якщо проігнорувати цей фактор, то учень з високою вірогідністю не зможе виконувати складні технічні та кантиленні художні твори. В нього будуть «затиснуті» м'язи, напружені руки, в такому стані грати шкідливо для здоров'я.

1.2 Форми викладання дистанційного навчання

У зв'язку з пандемією Covid-19, викладачі музики у всьому світі були змушені переходити на онлайн-формат уроків та курсів. Підсумовуючи невеликий досвід набутий в Україні за останні 2 роки, можна виокремити декілька основних моментів з організації навчального процесу порадами щодо віртуального навчання гри на кларнеті. Як слушно зауважує дослідниця Ліщинська: «...хоча замінити заняття наживо може бути важко, є кілька цікавих функцій та ідей, якими можна скористатися». [3, с.150]

В умовах дистанційного навчання, зі своєї практики можу виділити два варіанти навчального процесу. Це заняття онлайн застосовуючи різні месенджери: WhatsApp, WeChat, Telegram, Viber, Skype або за допомогою записаних відео.

Це працює наступним чином: учень здійснює відеозапис виконання свого завдання, а педагог відповідно аналізує помилки та коригує їх виправлення.

Викладання онлайн за допомогою месенджерів, має як свої переваги так і недоліки.

Переваги:

- Є можливість працювати та одразу коригувати помилки учня. Викладач в процесі прослуховування домашнього завдання, помітивши неточність в музичному тексті чи штрихах, має можливість одразу зробити учневі зауваження, так як початківці зазвичай, діти, вони сприймають інформацію дозовано, це дає можливість більш якісно працювати, і, відповідно, отримати кращий результат.
- Можна налагодити хороший контакт з учнем, а цей фактор буде сприяти кращому сприйняттю інформації та позитивному психологічному настрою, що вплине на плідність заняття.

Працюючи «наживо» з різними дітьми, можна помітити одну особливість: учні, які приходять на заняття після уроків в загальноосвітній школі, краще налаштовані на робочий процес, ніж ті, які прийшли з дому. Це пояснюється дуже просто, в школі вони вже психологічно налаштовані на плідну роботу і є більш зосередженими, тому краще реагують та виконують всі поради педагога. А діти які відвідують заняття музичної школи під час канікул чи вихідних, потребують більш тривалого психологічного налаштування на плідну роботу, а на це витрачається багато часу, і тому вони менш ефективно працюють. Тому в онлайн режимі, знаходячись вдома, їх простіше налаштувати на заняття спілкуючись з ними.

- Можна проводити заняття різними способами, особливо це стосується учнів-початківців.

До дитячих музичних шкіл приходять учні різного віку, але зазвичай це діти від шести до дев'яти років. Їх не ефективно навчати загальноприйнятим методом подачі та сприйняття інформації, а найбільш педагогічно правильно буде займатися у формі «гри». Онлайн формат занять дає можливість демонструвати різні презентації, використовуючи різні ресурси, що є досить ефективним при вивченні нот, нюансів та динамічних відтінків.

Недоліки:

- Даний метод може використовуватися лише за наявності хорошого інтернет з'єднання.

В сучасних реаліях України далеко не кожна людина має в користуванні хороше інтернет-покриття, тому цим методом можуть користуватися тільки діти, які живуть в містах або великих населених пунктах. Навіть якщо у них немає домашнього інтернету вони можуть користуватися мобільним, зазвичай, його вистачає для проведення заняття.

- Метод підходить тим дітям, які мають можливість займатися вдома.

Діти, які мешкають у великих містах, проживають в багатоквартирних будинках, і дуже часто буває, що учень не має змоги займатися вдома в силу певних причин: має молодшого брата чи сестру, і коли заняття музичної

школи проводяться з 14:00 до 19:00, в цей час хтось з них може відпочивати; також не завжди в таких будинках мешкають терпеливі сусіди.

- Учень повинен мати задовільне технічне обладнання.

Займаючись дистанційно онлайн дуже важливо, щоб учень мав хороше технічне забезпечення, якісний мікрофон та камеру. Не кожна сім'я може собі дозволити подібні технічні пристрої, в багатьох багатодітних сім'ях діти займаються по черзі на одному комп'ютері, який може бути морально застарілим, відповідно працювати чи досягти хороших результатів на такому технічному обладнанні дуже важко.

Викладання за допомогою обміну відео на мою думку не є кращим, але також вартує уваги, бо якщо є талановитий учень, але він не має хорошого інтернет покриття, то можна використати дану конфігурацію навчання.

Переваги:

- Для використання цієї форми навчання, не важлива наявність стабільного інтернет-з'єднання, так як учень записавши відео, може відправити файл і з поганим інтернет-покриттям. Відео може відносно довго оброблятися, але викладач все-таки побачить результат занять.
- Метод чудово підходить дітям, які можуть займатися тільки у виділений для них час.

Часто учень не може дистанційно займатися за офіційним розкладом ДМШ, так як виникають накладки з іншими предметами, - в такому випадку ця конфігурація може допомогти реалізувати навчання на кларнеті.

Недоліки:

- Учні не сприймають багато інформації за одне повідомлення.

Педагог, передивившись відео учня, одразу ж відправить відгук та зверне увагу на недоліки над якими потрібно працювати. Якщо зауважень буде дуже багато - вихованцеві важко буде сприйняти всю інформацію повністю, і в такому випадку, потрібно щоб слідкуючи за відгуком вчителя, він відмічав усі помилки олівцем у нотах. Ефективність даного методу приблизно 40% зі 100%. Якщо ж учневі давати зауваження дозовано, то він буде в процесі

виправлення однієї частини помилок та ігнорувати іншу, про яку йому не говорили. В даній ситуації педагог є заручником, тому що за відведений час в один семестр, його учень не зможе виконати програмних вимог музичної школи.

- Учень працює дуже не продуктивно.

Коли дитина знаходиться вдома і по декілька разів записує відео, щоб відправити звітність своєї праці, їй цей процес набридає. Учень втрачає інтерес до інструменту, і як результат - перестає займатися. Дуже рідко трапляється коли дитина виконує вказівки викладача, записує відео, не втрачаючи цікавості до систематичних занять на інструменті. На цей процес впливає також допомога та підтримка зі сторони батьків, хоча бувають протилежні випадки, коли присутній надлишковий пресинг.

- Вчитель може не помітити та не звернути увагу на базові елементи постановки.

Займаючись наживо хороший педагог обов'язково побачить фундаментальні помилки учня: невірна постановка губного апарату, неправильне виконавське дихання, і т.п.. В умовах онлайн занять, помітити вади постановки можна з вірогідністю 50%, за умови хорошого, якісного технічного забезпечення. Проте виправити такий недолік, за допомогою пояснення на відео майже не можливо, навіть якщо педагог зробить запис майстер класу.

РОЗДІЛ 2.

ПОРАДИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ГРИ НА КЛАРНЕТІ У ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

2.1 Поради для організації робочого процесу.

На даному етапі розвитку музичної освіти, у зв'язку з пандемією Covid-19, виникають перешкоди для проведення наживо уроків гри на кларнеті. У такому випадку є потреба у гнучких та негайних рішеннях, котрі допоможуть і надалі ефективно навчати учнів навіть в умовах дистанційного навчання.

Звісно, міжнародний досвід показує успішність онлайн-навчання у різних сферах освіти, детальне дослідження організації уроків гри на кларнеті в різних країнах - як США та Чехії, дали можливість виокремити основні аспекти успіху та в подальшому розробити рекомендації, які з успіхом можуть застосовувати вітчизняні педагоги.

Оскільки музичні викладачі у всьому світі змушені переходити на онлайн-вміст уроків та курсів, варто скористатися основними порадами щодо віртуального навчання гри на кларнеті, які рекомендують досвідчені діячі науки. Хоча замінити уроки наживо може бути важко, є кілька цікавих функцій та ідей, якими можна скористатися. Відомо, що найпоширенішими є заняття по навчанню гри на кларнеті в Skype, і ось декілька найкращих порад, щоб допомогти вашим вихованцям в онлайн заняттях. [6].

Для початку викладання гри на кларнеті в умовах дистанційного навчання варто вирішити основні організаційні моменти, обрати методи та способи реалізації уроку, програмне забезпечення та інше. Нижче розглянуто основні рекомендації з організації навчального процесу та виокремлено їх особливості. [2, с.3]

1. **Гнучкість.** Інтернет-заняття можна здійснювати, не виходячи з дому та за власним графіком. Також є можливість запропонувати розширені години викладання або зворотного зв'язку, без виїзду до школи.

2. **Заохочення учнів записувати свої заняття.** Кілька платформ, таких як Skype, дозволяють записувати відео одним натисканням кнопки. Це полегшує їм домашнє завдання і дозволяє переглянути заняття з викладачем ще раз, якщо вони того потребують.

3. **Організація власного робочого простору.** Після того, як було обрано платформу та заплановано заняття, настав час організувати нове «робоче місце». Варто переконатися, що у користуванні є комп'ютер / планшет / ноутбук / смартфон, надійне з'єднання з якісним інтернет-зв'язком, кларнет та аксесуари, тюнер, метроном та все інше, що може знадобитися протягом уроку.

4. **Спостереження за своїми заняттями.** Обов'язково варто вести нотатки під час кожного уроку, щоб запам'ятати завдання, дискусії та будь-що інше від одного уроку до наступного.

Творчі ідеї викладання – це саме те, що допоможе підвищити ефективність дистанційного навчання. [8]

5. **Створення списків відтворення та поширення їх.** YouTube, Spotify та кілька інших платформ дозволяють створювати списки відтворення та ділитися ними. Заохочення учнів створювати власні списки відтворення на кларнеті (можливо, Романтичні шедеври, Сучасні дивачи чи інші цікаві заголовки) та надсилати посилання на власні відео, щоб усі учні могли насолоджуватися ними.

6. **Методи заохочення учнів.** Будь-який варіант нагородження позитивно вплине на бажання дітей навчатися.

Організація навчального процесу викладання гри на кларнеті в умовах дистанційного навчання вимагає ряд умов:

- Підключення до Інтернету. Якщо у педагога і студента немає хорошого стабільного зв'язку з Інтернетом, можна очікувати частих проблем із погіршенням передавання сигналу та перериванням самого зв'язку (це означає, що доведеться відновити виклик). Шляхи усунення подібних проблем наступні:

- Підключення пристрою безпосередньо до роутера за допомогою «кабелю Ethernet» (це схоже на звичайний телефонний кабель із трохи більшим роз'ємом; якщо використовується Wi-Fi, розташування пристрою ближче до роутера часто суттєво покращує швидкість вашого сигналу;
- Якщо доводиться знаходитись на відстані від роутера, варто розглянути пристрій «подовжувач Wi-Fi».
- Необхідно пам'ятати, що обидві сторони з'єднання повинні бути надійними, щоб воно було стабільним. Один із користувачів може мати чудове інтернет-з'єднання, але якщо протилежна сторона має хиткий зв'язок, швидше за все, виникнуть проблеми. Одним з варіантів, який спрацює, є використання мобільного телефону як особистої точки доступу Wi-Fi (доступ до якої, наприклад, через головне меню налаштувань iPhone) для посилення основного сигналу Wi-Fi.

Необхідно вміло керувати освітленням: достатньо, щоб створити яскраве та чітке зображення, але не надто багато, щоб уникнути перенапруження очей. Світло, що надходить із заднього фону, може створити відблиски для іншого. Можливо, буде потреба спланувати фізичну репетицію в онлайн вигляді з новим учнем перед заняттям або запланувати додатковий час до початку першого заняття, щоб переконатися, що все працює, і налаштувати оптимальне підключення. Варто просити учня змінити своє місце розташування, якщо освітлення занадто яскраве, звук погано чути або зв'язок з Інтернетом нестабільний.

Необхідно подумати про зовнішній вигляд, та одяг, викладач має виглядати належним чином. Деякі вчителі з молодими учнями мають ряд милих плюшевих тварин або предметів на музичну тематику, які вони застосовують, щоб уникнути сірості фону.

Було б корисно мати великий стіл, за яким можна працювати, оскільки, можливо, педагогу ефективніше використовувати кілька пристроїв або мати

готові ноти для проведення уроку. У разі обмеженого простору можна спробувати розмістити друкований матеріал на пульті поруч із робочою поверхнею.

Оскільки, зазвичай, є потреба отримати якомога якісніше зображення своїх учнів, варто використовувати ноутбук, настільний комп'ютер чи планшет порівняно зі смартфоном. Як завжди, важливо мати можливість побачити їх постановку корпусу, положення голови, висоту пальців тощо.

Якщо в наявності є другий ноутбук або планшет, це може бути корисно для відображення копій нот учня під час уроку або для введення приміток до уроку у документ Word. Наявність двох великих екранів дійсно допомагає уникнути заплутаного перемикання сторінок та переглядів!

Учень повинен мати власний метроном, який використовуватиме під час уроку, якщо педагог хоче почути, як він грає з ним.

З проблемою інтернет-«відставання» (коли потік даних на мить зупиняється або змінює швидкість, перш ніж знову зупинитися), часто будуть чути «химерні» звуки. Але коли метроном учня також пришвидшується і сповільнюється синхронно з його грою, можна бути впевненим, що виконавець не винен, а проблема у технічному забезпеченні.

Поради у виборі програмного забезпечення

Вибір програмного забезпечення грає дуже важливу роль у організації робочого процесу. У своїй практиці я використовував дуже різноманітне ПЗ (програмного забезпечення) і хочу поділитися досвідом.

Займаючись онлайн, я користувався таким ПЗ:

- WhatsApp
- Facebook Messenger
- Telegram
- Discord
- Viber

- Skype

Всі месенджери доволі добре справлялися зі своїм завданням, але хочу відмітити декілька з них:

- WhatsApp – чудовий месенджер, який потребує дуже хорошого, стабільного інтернету, має добрий звук, і дуже хорошу якість відео.
- Telegram – доволі стабільне ПЗ, яке має дуже хорошу якість звуку, але відео зв'язок знаходиться на середньому рівні.
- Viber – даний месенджер не рекомендую для проведення занять, дуже серйозно відстає звук, а відео часто просто зависає, також вирівнює звукову доріжку, що не дає змоги почути динамічні відтінки які виконує учень.
- Skype – ПЗ спрямоване на групові конференції, заняття або лекції, якщо потрібно провести заняття зі всім класом вихованців, Skype найкраще з цим справиться.

2.2 Проблематика дистанційного навчання

Незважаючи на обіцянки та очевидні переваги дистанційного навчання, існує ще дуже багато проблем, які потрібно вирішити, а саме: якість викладання, зловживання технологіями, проблеми з обладнанням, ставлення до дистанційного навчання, організаційні питання.

Якість викладання

Перше питання - якість викладання, що проводиться за допомогою програм дистанційного навчання. Викладання музичної освіти онлайн значно постраждало після переходу на дистанційну форму навчання, і дуже серйозно вплинуло на рівень виконавства загалом. В цьому можна переконатися на проведених дитячих онлайн-конкурсах, де на сьогоднішній день рівень значно нижчий порівняно з попередніми роками. Також потрібно відмітити занепад економіки, збільшилася кількість безробітних, і частина учнів змушена була покинути навчання із-за неплатоспроможності. Це породило

проблему вступників до вищих навчальних закладів, що призводить до зменшення навантаження для викладачів цих учбових закладів, та зменшення конкурсу при вступі. Пандемія Covid-19, крім прямих наслідків, завдала ще і морального впливу на суспільство. Люди почали піддаватися стресу, адже вони «сидять в чотирьох стінах» і абсолютно відмовилися від спілкування наживо із навколишнім світом. Якість кінцевого результату відповідно значно понизилася. Варто також відмітити, що заборона концертів наживо, із-за відсутності яких учні також дуже страждають, тому що виступаючи на концертному майданчику, учні відпрацьовували психологічну витримку, та вільніше почували себе на сцені після декількох іспитів з фаху. Відсутність концертної практики наживо в значній мірі вплине на розвиток виконавської майстерності цих учнів у майбутньому.

З впевненістю можна сказати, що якість викладання музичної освіти за останні два роки впала, але у самі важкі часи, людство завжди знаходило вихід. Пандемія – це тимчасове явище, яке пройде і нова епоха відкриє світові нові можливості.

Зловживання технологіями

Окрім вартості технології, існує можливість не використовувати весь її потенціал. Деякі з цих проблем виникають внаслідок недостатньої підготовки, деякі - з позицій викладача щодо використання технології, а інші - через апаратні проблеми. Здається само собою зрозумілим, що викладачів потрібно навчити користуватись «інструментами» дистанційного навчання, проте, розвиток технологій не завжди призводить до ефективної дистанційної освіти, а напряду залежать від творчих, добре обізнаних педагогів. (Грінберг, 1998). Бейтс (Bates, 1995) припускає, що новіші технології за своєю суттю не кращі за старі, а ключовим фактором в даному питанні є людський - педагог повинен користуватися як своїм досвідом, так і вмінням адаптувати цей досвід до нових умов дистанційного навчання.

Проблеми з обладнанням

Несправності обладнання можуть сильно шкодити ефективності дистанційного навчання. Коли в класі виникає проблема, все зупиняється, а навчальний процес переривається. Якщо випадків занадто багато, це може вплинути на весь курс. Наприклад, якщо під час презентації викладача проектор згасає, можна легко знайти альтернативний спосіб передачі такої інформації. Одним із недооцінюваних факторів успіху чи провалу програм дистанційного навчання є володіння технічним забезпеченням. Звичайно, це є один з ключових моментів, які можуть вплинути на процес та якість навчання. Добре освічений у ІТ сфері педагог без проблем може підготувати презентацію, створити відео конференцію, допомогти розібратися учневі з обладнанням, але велика кількість викладачів – це люди середнього або похилого віку, для яких в багатьох випадках, важко опанувати технічні нюанси сучасних технологій. Дуже часто – це викладачі з великим педагогічним досвідом, але із-за складнощів з освоєнням програмного забезпечення, виникають проблеми, які не завжди зразу вдається вирішити.

Ставлення до дистанційного навчання

Незважаючи на проблеми з апаратним забезпеченням та опануванням новими технологічними досягненнями, ми повинні враховувати людський фактор - ставлення самих педагогів до викладання в умовах дистанційного навчання. Як і в будь-якій освітній ситуації, викладач може задати тон навчанню в навчальному середовищі. Педагог повинен бути належним чином підготовленим і мотивованим, щоб бути ефективним та повинен мати технологічні навички та впевненість у використанні різних електронних пристроїв. Викладачі також повинні змінити спосіб подачі інформації. Хоча лекції і працюють добре, мультимедійні презентації також мають успіх. Звичайно, це означає більше часу для підготовки викладача, а для цього потрібна мотивація. Викладачам важливо розвивати почуття спільності та залучити учнів до участі в процесі. Ідея навчання як спільного процесу дуже важлива, коли учнів розділяє дистанція.

Педагоги також мають адаптуватися, їм може бути важко звикнути до «класу в екрані». У кожного вчителя є також певна невпевненість у силі технологій, тому, часом, вони також хвилюються як і учні, для кожного викладача викладання онлайн, є чимось новим, і на перший погляд, доволі недосяжним, але згодом дискомфорт зникає та з'являється впевненість у своїх силах. Проблема інноваційних методів та технологій навчання в цілому, та зокрема, у школі, є однією з актуальних проблем в сучасних умовах швидкого становлення нової формації суспільних відносин і пов'язана з необхідністю вдосконалення традиційного освітнього процесу і переходу від аналогових до цифрових форм інформаційного середовища. Процес трансформаційних змін у школі потребує інтенсифікації інноваційної освітньої діяльності, постійних нововведень щодо методів навчання з використанням досягнень сучасних інформаційних технологій;

Особливо гостро ця проблема постала під час пандемії COVID-19, коли весь освітній процес в усьому світі, в тому числі в Україні, був вимушений перейти на дистанційну форму навчання.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у даній бакалаврській роботі було розглянуто та детально досліджено питання викладання гри на кларнеті в умовах дистанційного навчання.

Було проаналізовано методи організації навчального процесу, виокремлено проблематику, яка може виникати в даному процесі, а саме – програмне забезпечення, якісне з'єднання Інтернет, організація особистого робочого місця.

З огляду на це, завдяки дослідженню робіт видатних науковців та врахуванню міжнародного досвіду, вдалося розробити рекомендації для поліпшення навчального процесу та покращення ефективності засвоєння матеріалу учнями.

Проблеми дистанційного навчання та його вдосконалення в майбутньому є вимогою реального життя. Безперечно, технології будуть постійно вдосконалюватися, щоденно ми спостерігаємо вдосконалення систем цифрових комунікацій та навчання за допомогою комп'ютера. Незважаючи на проблеми учнів та студентів з дистанційним навчанням, дослідження показують, що вони відносно задоволені ним. Дослідження студентів Пенсільванського університету штату Індіана показало, що 75% були дуже задоволені отриманими результатами та 90% оцінили технологію як задовільну (Fergusin & Wijekumar, 2000). Ще одне дослідження Харнера та ін. (2000) було проведено на дистанційному навчальному курсі в Університеті Коннектикуту. Вони виявили, що 57,5% пройдуть ще один такий курс. Здавалося б, один елемент, який потребує негайного вдосконалення - це педагоги. Література вказує на необхідність викладачів адаптувати свої методи навчання до формату дистанційного навчання. Кіган (1995) показує багато чудових способів, як педагоги можуть краще підготуватися до уроків, - використання мультимедіа, якісний дидактичний матеріал. Викладачі повинні бути мотивовані та ретельно готуватися до

занять. Частина відповідальності за мотивацію несе адміністрація ДМШ та якісне програмне забезпечення. «Оскільки викладання дистанційного курсу навчання передбачає нову роль викладачів, дирекція та адміністрація повинні бути зацікавлені у наданні викладачам якісних робочих «інструментів» для занять-онлайн допомагати викладацькому складу ретельно зважувати свої цілі і завдання та сприяти виконанню цих нових обов'язків» (Inman & Kerwin, 1999, p.586).

Як показує практика, дистанційне навчання в інформаційних сферах показує себе як цілком можлива альтернатива заняттям наживо, особливо в реаліях пандемії, навчання онлайн в такому випадку є альтернативою повсякденному способу викладання і така праця є ефективна та конкурентостійка. Але **професійно** навчити мистецтву гри на кларнеті можна лише наживо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Апатський В. Н. Організація навчального процесу Апатский В.Н. Актуальные проблемы духового музыкально-исполнительского искусства. – К.: ТОВ «Задруга», 2013. – 588 с.
2. Благодатов Г. Кларнет. — М.: Музыка, 1965. - 59 с.
3. Гаврілова Л.Г. Специфіка розроблення дистанційних курсів з музично-історичних дисциплін. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 58, №2. С.26–37. О. Чайковська, Г. Александрова. Мультимедійні технології як чинник формування інноваційного навчального середовища на уроках музики. Рідна школа. 2013. №3. С. 66–69.
4. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
5. Дистанційні технології в освіті: збірник науково-методичних рекомендації щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину / під ред. Ю. О. Бурцевої, Д. В. Малєєва. – Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. – 95 с. – Електрон. аналог друк. вид.
6. Інтернет-джерело - PROGRESSIVE BEGINNER CLARINET - TEACH YOURSELF HOW TO PLAY CLARINET [режим електронного доступу]: http://www.learntoplaymusic.com/store/au_en/music-lessons/progressive-beginner-clarinet-teach-yourself-how-to-play-clarinet.html
7. Квашнин К. А. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах. Изд-во Нижегородской консерватории 2014. – 100с.
8. Куслін О.В., Пермяков І. І. Моторика, шляхи її вдосконалення м. Донецьк 2017.

9. Методика формування виконавської майстерності на духових інструментах : навчальний посібник / Гладких А. В. — Вінниця : Нова Книга, 2014 — 200 с. : табл., ноти. ISBN 978-966-382-515-1
10. Евдокимов Е. Г. Основные вопросы обучения игре на духовых инструментах 2016. — 16с.
11. Albert R. Rice. The Clarinet in the Classical Period. — Oxford University Press, 2003. — С. 150.
12. Albert R. Rice. The Clarinet in the Classical Period. — Oxford University Press, 2003. — С. 149.
13. Lawson, Colin. The Cambridge Companion to the Clarinet. — Cambridge University Press, 1995 ISBN 0-521-47668-2
14. Maggie Gray (Author). The Ultimate Clarinet Book For Beginners: How to Play the Clarinet with Precision, Passion and Pulse – includes free online course 'Clarinet Kickstart' Paperback – August 7, 2017. [режим електронного доступу]: <https://www.amazon.com/Ultimate-Clarinet-Book-Beginners>
15. Peter Gelling (Author). Clarinet Lessons for Beginners: Teach Yourself How to Play Clarinet (Free Available) (Progressive Beginner). Kindle Edition. Apr 16, 2014 [режим електронного доступу]: <https://www.amazon.com/Clarinet-Lessons-Beginners-Available-Progressive-ebook/dp/B00K85R35W>.